

2025-11-13

Vilniaus lietuvių namai

Tarptautinė konferencija

TILTAI TARP KULTŪRŲ

Maži žingsniai – dideli tiltai

Rūta Varnagirienė - pradinio ugdymo mokytoja, logopedė
Nijolė Volosevičienė - specialioji pedagogė

I pranešimo dalis

LIETUVIŲ KALBOS KELIU SU KITATAUČIAIS
VAIKAIS

Vieno mokinio trumpa istorija

Lietuvos Respublikos Švietimo sistema

Lietuvos švietimo sistema nėra izoliuota nuo iš užsienio atvykusių vaikų ugdymo.

Ji privalo sudaryti sąlygas šių vaikų ugdymui, ugdymuisi, socializacijai ir integracijai.

Demokratinėse Vakarų šalyse užsieniečių vaikų ugdymo problema sprendžiama įvairiais būdais.

Tačiau visais atvejais pirmoje vietoje yra vaikas ir jo poreikiai — sudaromos sąlygos mokytis valstybinę kalbą.

KAS YRA SVARBU, PRADEDETANT DIRBTI SU VAIKAIS, NEKALBANČIAIS LIETUVIŲ KALBA

Pirmieji žingsniai į naują kalbą

Svarbu, kad vaikas kuo anksčiau pradėtų girdėti ir vartoti lietuvių kalbą. Ankstyvas kalbinis kontaktas padeda natūraliau įsisavinti žodyną, kalbos skambesį ir gramatines struktūras. Maži vaikai mokosi kalbos per kasdienes situacijas: žaidimus, dainas, eilėraščius, bendravimą su bendraamžiais ir suaugusiais. Todėl palanki, saugi ir kalbai turtinga aplinka yra vienas svarbiausių veiksnių, padedančių vaikui sėkmingai įsilieti į ugdymo procesą.

KAS YRA SVARBU, PRADEDETANT DIRBTI SU VAIKAIS, NEKALBANČIAIS LIETUVIŲ KALBA

Mokytojo vaidmuo

Pedagogo vaidmuo čia ypač reikšmingas. Neužtenka vien tik dalykinių žinių. Mokytojas turi gebėti kurti atvirą ir palaikančią atmosferą, rodyti kantrybę, suprasti vaiko kalbinius skirtumus ir kultūrinį kontekstą. Svarbios tokios savybės kaip empatija, užuojauta, kūrybiškumas, gebėjimas paaiškinti kalbos reiškinius paprasta ir žaisminga forma. Profesionalumas reiškiasi ir nuolatiniu mokytojo siekiu tobulėti, ieškoti naujų metodų bei bendradarbiauti su kolegomis ir šeima.

KAS YRA SVARBU, PRADEDETANT DIRBTI SU VAIKAIS, NEKALBANČIAIS LIETUVIŲ KALBA

Kartu kuriame kalbančią bendruomenę

Kad visi vaikai turėtų lygias galimybes mokytis valstybės, kurioje gyvena, kalbos, atsakomybė turėtų būti bendra. Lietuvių kalbos ugdymas neturi priklausyti tik nuo vieno mokytojo ar vienos įstaigos pastangų. Tam būtinas nuoseklus ir bendradarbiaujantis darbas tarp darželių, mokyklų, neformaliojo ugdymo įstaigų, taip pat savivaldybių, švietimo centrų ir šeimų. Kuo glaudesnis šis bendradarbiavimas, tuo sklandžiau vaikas įsitraukia į bendruomenę ir tuo labiau jaučiasi priimtas.

Vaiko, atvykusio mokytis iš užsienio, mokymo/si pradžia (eiga)

Atvykusiam iš užsienio vaikui mokytis lietuvių kalba, kalbinis ugdymas vyksta etapais. Pirmiausia svarbu suprasti, kad kiekvieno vaiko kelias yra individualus, todėl reakcijos gali būti labai skirtingos.

Pirma, vaikas gali visiškai tylėti. Tai yra natūrali vadinamoji *tylimoji fazė*, kai vaikas stebi aplinką, klausosi, kaupia kalbos patirtį ir informaciją, bet dar nejaučia saugumo bandyti kalbėti. Šis etapas gali trukti nuo kelių dienų iki kelių mėnesių.

Vėliau vaikas linkęs bendrauti gimtąja kalba arba pasitelkti gestus, mimiką, rodyti daiktus. Tai jo būdas palaikyti ryšį su aplinka, kol lietuvių kalbos žodynas dar nepakankamas.

Vaiko, atvykusio mokytis iš užsienio, mokymo/si pradžia (eiga)

Pradėjus mokytis naujus žodžius ir frazes, dažnai pasitaiko kalbų maišymas. Vaikas viename sakinyje jungia lietuviškus ir jam įprastos kalbos žodžius. Tai visiškai normalu ir rodo, kad kalba įsisavinama aktyviai.

Laikui bėgant vaikas pradeda suprasti pagrindines kasdienio bendravimo frazes: „Labas rytas“, „Atsisėsk“, „Paimk pieštuką“. Šiame etape vaikas gali atsakyti į paprastus klausimus žodžiais „taip“ arba „ne“, arba kartais vienu kitu žodžiu.

Toliau kalba ima formuotis į trumpus sakinius, kurie palaipsniui ilgėja. Vaikas pradeda drąsiau bendrauti, prašyti pagalbos, dalyvauti žaidimuose ar veiklose su klasės draugais.

Visavertiškam bendravimui paprastai reikia 1–2 metų. Tai priklauso nuo to, kiek vaikui suteikiama bendravimo galimybių, kokia aplinka, kaip jautriai ir nuosekliai jį palaiko suaugusieji ir bendraamžiai.

Svarbu prisiminti, kad šis procesas yra natūralus ir palaipsnis, todėl vertiname pažangą, o ne greitį.

Svarbu!

Kalbos fonas. Jis priklauso ir nuo psichologinio, ir nuo socialinio fono;
Svarbu, kad vaikas, atsidūręs tarp kitakalbių, nesijaustų atstumtas, vienišas ir nereikalingas, stebėti, kad nebūtų atstumtas klasės mokinių;

Stebėti vaiką ar:
Jis tik neigia, kad jam viskas blogai,
kartodamas, kad viskas yra gerai;
Gal jis ištisai tyli;
Gal pyksta ant kitų vaikų;
Gal užsisklendė;
Gal gyvena praeityje.

Jei matot, kad vaikas sunkiai adaptuojasi, o jūs nemokate kalbos, reiktų išsiversti ar paklausti artimųjų vaiko gimtąja kalba padrąsinančių žodžių “Ar tau viskas gerai?”, “Gal nori pakalbėti su mama?”, “Tu šaunuolė/lis”, “Tau puikiai sekasi”.

Pirmieji mokslo metai

Patarimai, pastebėjimai.

Labai svarbus padrašinantis mokytojo–mokinio akių kontaktas:

Vaikas tik stebi ir žiūri;

Užduodami elementarūs veiksmai–“Paimk knygą”,
“Pasiruošk pieštuką”.

Rekomenduoju užduodant veiksmą parodyti knygą,
pieštuką;

Vaikas stebi ir ima suprasti dažniausiai vartojamus žodžius
ar sakinius–

“Labas rytas”, “Ruoškis pamokai”, “Matematikos pamoka”;

Mokinys geba atsakyti “Nežinau”, “Taip”, “Labas rytas”;

Didėja vaiko motyvacija, kuomet jis pradeda suprasti
klasės vaikus. Reikėtų vaiko klaidas taisyti draugišku tonu,
labai atsargiai, pagiriant ir padrašinant.

Po dviejų mokslo metų

Patarimai, pastebėjimai.

Po 2-jų mokslo metų, praleistų mokykloje, trečius metus besimokančių vaikų gebėjimai labai priklauso nuo to, kaip vaikas praleido vasaros atostogas– ar su lietuviškai kalbančiais draugais, ar kalbėjo tik gimtąja kalba:

3-čios klasės pabaigoje mokinys visavertiškai skaito, rašo, bendrauja, pasakoja. Žinoma, būtinas nuolatinis žodyno turtinimas, aiškinant naują temą stengtis turėti akių kontaktą “akis į akį”, nes turit žinoti, ar vaikui aiškus Jūsų pasakytas naujas terminas, pamokos tema:

Labai rekomenduoju palaikyti pastovų kontaktą su tėvais aiškinantis, ką vaikas pasakoja, ko nesupranta, gal nedrįsta kažko paklausti.

Vertinimas

Vertiname ne tik žinias ir gebėjimus, bet ir pastangas;

Vertinant reikia lyginti ne tiek mokinius tarpusavyje, kiek to paties moksleivio buvusių ir esamus pasiekimus;

Vertybinės nuostatos nevertinamos;

Pozityvus vertinimas veiksmingesnis už negatyvų, todėl dažnai geriau nevertinti, nei rašyti prastą vertinimą;

Moksleiviams duoti vertinti vienas kitą. Šitaip išvengsime tariamo subjektyvumo, o moksleiviams suteiksime papildomo pasitikėjimo;

Ar vaikai supranta tai, ko juos mokome, priklauso ir nuo to, ar vykusiai mes taip atliekame.

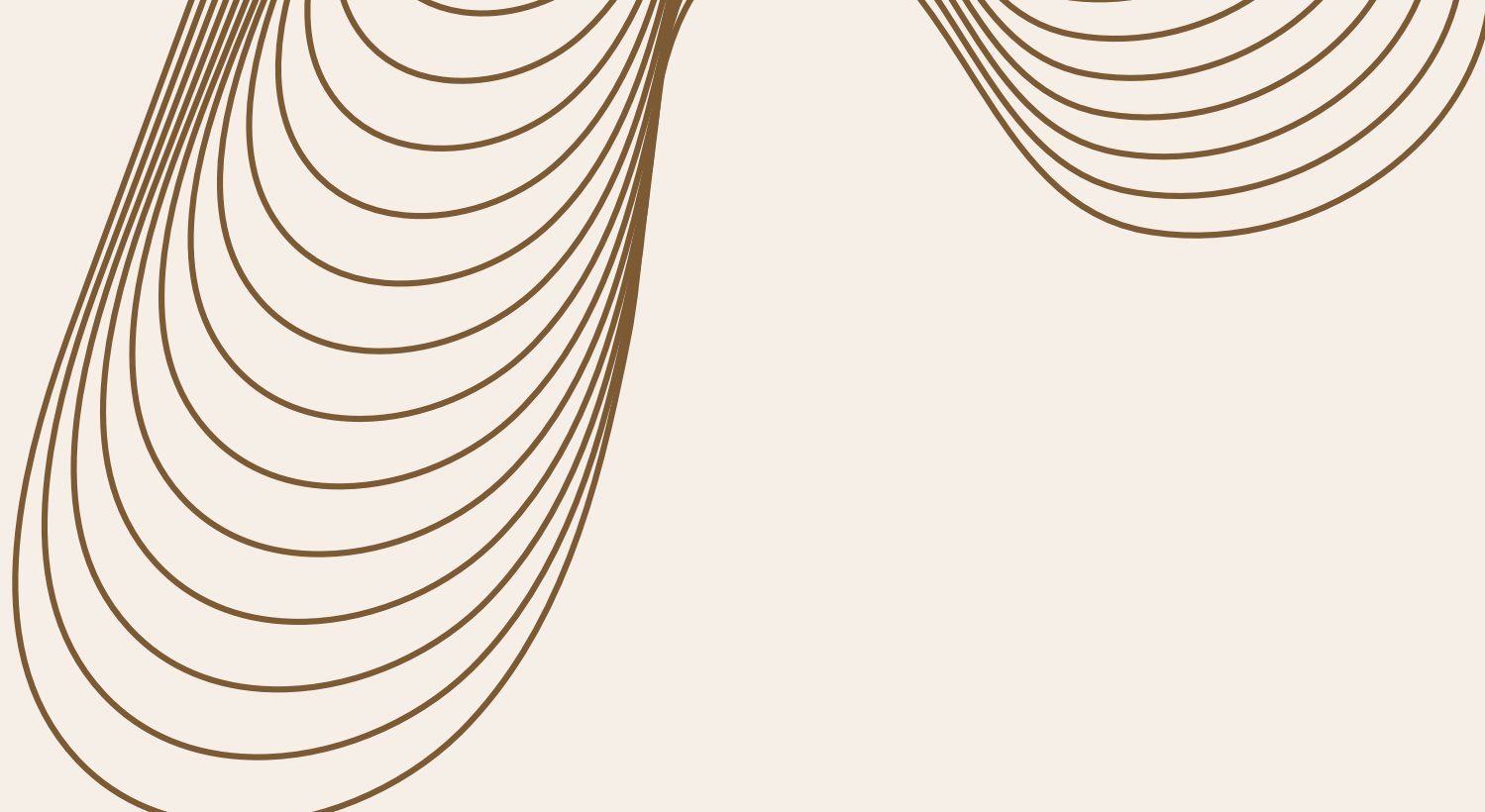
Linkint sėkmės

Sėkmingos integracijos pagrindas – pozityvus atvykusio vaiko ryšys tiek su klasės draugais, tiek su mokytojais.

Mokytojas – pagrindinis vaiko raktas į sėkmę, vedlys į kalbą, kultūrą ir naują bendruomenę.

Mokytojas turi kurti vaiko pasitikėjimą savimi, skatinti drąsą bandyti, nesėkmes paversti augimo galimybėmis ir nuolat stiprinti tikėjimą: „Aš galiu.“

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

